

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*Матеріали Всеукраїнських науково-практичних конференцій
“Проблеми інтеграції економіки України в ЄС і вступ до СОТ”*

м. Київ, МАУП, 20 травня 2006 р.,

*“Концептуальні засади формування стратегії
соціально-економічного розвитку України”*

м. Київ, МАУП, 25 жовтня 2006 р.

Київ 2007

ББК 65.9(4УКР)-1я43
С91

Відповідальний редактор *В. М. Чирков*
(видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”)

Сучасні проблеми розвитку економіки України: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Пробл. інтеграції економіки України в ЄС і вступ до СОТ”, м. Київ, МАУП, 20 трав. 2006 р., “Концепт. засади формування стратегії соц.-екон. розвитку України”, м. Київ, МАУП, 25 жовт. 2006 р. — К. : МАУП, 2007. — 340 с.: іл. — Бібліогр. в кінці статей.

ISBN 978-966-608-757-0

Розглядаються проблеми розвитку України у зв'язку зі вступом до Світової організації торгівлі. Пропонуються шляхи реформування економіки країни в умовах ринку. Висвітлюються проблеми державного регулювання економіки.

Для науковців, освітян, менеджерів різних рівнів управління і для всіх, хто цікавиться проблемами менеджменту й розвитку управлінської думки в Україні.

ББК 65.9(4УКР)-1я43

ISBN 978-966-608-757-0

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2007

Зміст

<i>Вступ</i>	7
Розділ І. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ВСТУПОМ ДО СВІТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ	9
Горбань С. Ф., Чумак О. В. <i>Напрями інноваційного розвитку України в контексті вступу до Європейського Союзу</i>	10
Петрова А. Е. <i>Ближневосточная модель внешнеторговой политики и торговля Украины со странами Ближнего Востока</i>	18
Бовтрук Ю. А. <i>Вплив створення Європейського валютного союзу та запровадження валюти євро на економіку України</i>	22
Сергієнко О. М. <i>Економічні тенденції розвитку України в умовах вступу до СОТ</i>	29
Макаровська Т. П. <i>Інформаційна безпека України як передумова її вступу до СОТ</i>	37
Малиш Н. А. <i>Проблеми науково-технологічного розвитку України в межах європейського дослідницького простору</i>	43
Фещенко О. Л. <i>Формування ефективних пропорцій промисловості в умовах інтеграції України в ЄС</i>	48
Ватченко А. Б., Мосияш А. Л. <i>Планирование в интеграционных процессах предприятия</i>	60
Гречишкіна О. О. <i>Проблеми та перспективи розвитку національної банківської системи в контексті вступу до Європейського Союзу</i>	62
Копнов М. А., Авдєєва А. Н. <i>Проблеми міжнародної організації малого та середнього бізнесу і шляхи їх вирішення на основі впровадження інноваційних технологій</i>	66

ПРОБЛЕМИ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В МЕЖАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОСТОРУ

На сьогодні в рамках УПС визначено сім пріоритетів співпраці між Україною та ЄС: енергетика, торгівля та інвестиції, юстиція та внутрішні справи, наближення законодавства України до законодавства Євросоюзу, охорона навколишнього середовища, транспортна сфера, транскордонне співробітництво, співпраця у сфері науки, технологій і космосу.

Європейський Союз є найбільшим донором України. Починаючи з 1991 р. загальний обсяг допомоги, наданої Україні з боку ЄС в рамках програми TACIS, макрофінансової та гуманітарної допомоги, становить понад 1 млрд євро.

Основною метою УПС є розвиток тісних політичних відносин між Україною та ЄС шляхом постійного діалогу з політичних питань, сприяння розвитку торгівлі та інвестицій, забезпечення підґрунтя для взаємовигідного економічного, соціального, фінансового, громадського, науково-технологічного та культурного співробітництва, підтримки зусиль України щодо зміцнення демократії, розвитку її економіки, а також завершення переходу до ринкової економіки.

Заходи ЄС щодо розвитку дослідництва та технологій здійснюються через рамкові програми.

Рамкові програми є також головним інструментом ЄС для підтримки створення Європейського дослідницького простору. Головною спрямованістю наступної дослідницької програми, розрахованої на 5 років, є концентрація на питаннях європейської важливості та кращої інтеграції дослідницьких зусиль на базі підвищення ефективності партнерства між різними учасниками Європейського дослідницького простору.

Бюджет Програми становить 17,5 млрд євро. Її основними тематичними напрямками є: геном і біотехнології задля здоров'я; інформаційне суспільство; нанотехнології, інтелектуальні матеріали та нові процеси виробництва; авіонавтика та космос; безпека продовольства та ризики для здоров'я; сталий розвиток і глобальні зміни; громадяни та управління в європейському суспільстві, що ґрунтується на знаннях.

На сьогодні запропоновано такі програми у сфері дослідництва та розвитку:

- інтеграція та зміцнення Європейського дослідницького простору;
- зміцнення структури Європейського дослідницького простору;
- незалежне дослідництво в ядерній сфері;
- європейські спільні дослідницькі центри;
- створення мережі майстерності;
- впровадження інтегрованих проєктів;
- забезпечення участі ЄС у національних дослідницьких програмах.

Інституції ЄС на додаток до рамкових програм у галузі дослідництва та технологічного розвитку шукають нові механізми стимулювання дослідництва та інновацій з метою створення більш конкурентоспроможного економічного середовища, що базується на знаннях. Однією з нових спільних ініціатив ЄС та Європейського інвестиційного банку (ЄІВ) є підтримка дослідництва та технологічних інновацій шляхом залучення кредитів і венчурного капіталу.

Зазначена ініціатива є частиною стратегії, визначеної у березні 2000 р. на Лісабонському саміті, де було проголошено мету запровадження в Європі моделі подальшого розвитку економіки.

У процесі підготовки до прийняття Шостої рамкової програми ЄС у галузі дослідництва та технологічного розвитку Європейська комісія затвердила комюніке “Міжнародний вимір Європейського дослідницького простору”.

Цей документ передбачає вдосконалення стратегії ЄК у галузі дослідництва та спрямування її на розвиток співробітництва з третіми країнами (у тому числі з Україною) та відкритість Європейського дослідницького простору для решти світу.

Наведемо основні елементи, навколо яких буде побудовано нову стратегію:

- створення умов, за яких Європейський дослідницький простір стане не тільки найпривабливішим місцем роботи для кращих учених світу, а й еталоном проведення та імплементації наукових досліджень світового зразка;
- створення умов для європейських дослідників і промисловців щодо доступу до наукової та технологічної баз і дослідницьких експериментів за межами Європи;
- використання наукових і технологічних досліджень в імплементації зовнішньої політики ЄС і політики розвитку;
- мобілізація наукових і технологічних ресурсів ЄС і третіх країн для своєчасного реагування на проблеми світового масштабу, такі, як продовольча безпека, безпека довкілля (парниковий ефект, біорозмаїття, сейсмічні ризики тощо), охорона здоров'я та запобігання хворобам, пов'язаним з бідністю.

Значна увага приділяється також мобілізації системи, інструментів і людських ресурсів для досягнення відкритості Європейського дослідницького простору для вчених світу.

Така відкритість для участі третіх країн, у свою чергу, допоможе подальшому розвитку наукової бази Європи та зміцненню її авторитету у світі. Більше того, координація діяльності ЄС у сфері науково-технологічного розвитку зі стратегією зовнішньої політики Співтовариства потребуватиме консолідації зусиль у поєднанні фінансових інструментів зовнішньої та дослідницької політики ЄС.

Загальні щорічні витрати країн-членів і країн Європейського економічного простору на двостороннє науково-технологічне співробітництво з третіми країнами становлять 750 млн євро, з цих коштів країни колишнього Радянського Союзу отримують приблизно 10 %, або 75 млн євро. При цьому найбільш активною країною, яка інвестує кошти у розвиток науково-технічного співробітництва з країнами Центральної, Східної Європи та Росії, є Німеччина. Останнім часом Греція також почала виявляти активність щодо розвитку такої співпраці з вченими регіону.

Серед кількох конкретних заходів, що пропонуються Європейською комісією з метою досягнення зазначеного, особливу

увагу привертає пропозиція щодо фінансування участі дослідників третіх країн у діяльності мережі майстерності (Network of excellence) та інтегрованих дослідницьких проектах, що будуть оголошуватимуться у межах тематичних пріоритетів Шостої рамкової програми Співтовариства. Співтовариство в такий спосіб також намагається розв'язати проблему відпливу вчених з Європи у США, Канаду та Японію¹.

У свою чергу талановиті дослідники з третіх країн можуть скористатися знаннями та досвідом, набутими країнами-членами, в розвитку науки та технологій у власній країні, що сприятиме розвитку Європейського дослідницького простору в цілому.

Зараз ЄК робить наголос на необхідності створення на базі досвіду та традицій європейського міжнародного науково-технологічного співробітництва моделі такого співробітництва через запровадження Європейського дослідницького простору з амбіційним міжнародним виміром. Європейська комісія визнає, що з метою досягнення зазначеного необхідно мати чітку і структуровану політику та відповідні інструменти її запровадження, а саме:

- транснаціональний науково-технологічний діалог, скоординований з країнами-членами та розвиток трансрегіонального наукового партнерства;
- мобільність вчених між Європою та третіми країнами;
- науково-технологічне співробітництво, яке сприятиме сталому розвитку та соціально-економічному прогресу всіх партнерів такого співробітництва.

Що стосується України, то для неї, як і для інших країн СНД, передбачається в рамках науково-дослідницьких програм ЄК запровадження нових механізмів, у тому числі і шляхом здійснення дослідницьких проектів з українськими партнерами на однакових умовах для останніх з дослідниками з країн-членів².

Політика ЄС у сфері науки і технологій щодо співпраці з третіми країнами, в тому числі з Україною, зазнала значних змін. Так, створені рівні умови для країн-членів, країн-канди-

¹ Див.: <http://europa.eu.int/comm/research>; <http://www.cordis.lu>

² Див. веб-сторінку Міністерства фінансів України: <http://www.minfin.gov.ua>

датів і третіх країн брати участь у програмі, припиняється практика застосування окремих умов та оголошення специфічних проектів для третіх країн. Крім того, бюджетом програми передбачаються значні кошти на участь третіх країн у таких нових інструментах програми, як “інтегровані проекти” та “мережа майстерності” — 300 млн євро, а найголовніше те, що проектом програми передбачено для таких країн також 300 млн євро для здійснення специфічної міжнародної діяльності (specific international cooperation activities). Останнє означає, що тепер кожна з третіх країн повинна проаналізувати свої потреби щодо створення умов для забезпечення участі вчених, наукових установ, закладів у інтегрованих проектах і мережі досконалості.

У межах загального бюджету Програми також передбачені кошти (але без конкретного розподілу для третіх країн, а загалом для всіх країн — учасників Програми) на такі напрями розвитку та зміцнення Європейського дослідницького простору, як “мобільність”, “інфраструктура”, “наука та суспільство”.

Зазначені правила ще не отримали схвалення Ради Міністрів ЄС та Європарламенту, але за інформацією представників ЄК вони вже не будуть суттєво змінені. Важливим у нових правилах є те, що в рамках проектів Шостої програми не обов’язкова участь у науковому консорціумі країн-членів, достатньо участі країн-кандидатів, тобто Україна може брати участь у науковій групі проекту, яка складатиметься, наприклад, з учених Угорщини та Польщі.

Таким чином, доходимо висновку, що відносини між Україною та ЄС у сфері дослідництва динамічно розвиваються. Триває співробітництво між вченими України та ЄС, інших країн у рамках програм Міжнародної асоціації розвитку співробітництва з ученими СНД. Україна залишається другим найбільшим після Росії учасником таких програм.